

Vaggeryds kommun

Rektorn vid Hjortsjöskolan

Beslut för förskoleklass och grundskola

efter tillsyn i Hjortsjöskolan
i Vaggeryds kommun

Tillsyn i Hjortsjöskolan

Skolinspektionen genomför tillsyn i Vaggeryds kommun under hösten 2013. Vid tillsynen besöker Skolinspektionen samtliga skolenheter i kommunen.

Hjortsjöskolan besöktes av Skolinspektionen den 8 oktober 2013.

Fakta om skolan

Hjortsjöskolan med förskoleklass och årskurserna 1-5 ligger i tätorten Vaggeryd. Rektorn ansvarar endast för denna skolenhet. Vid inspektionstillfället finns ingen årskurs 1 på grund av vikande elevunderlag. Årskurs 3 och 4 utgör en klass, en så kallad storklass med cirka 80 elever, vilka sedan indelas i olika undervisningsgrupper. Sammanlagt finns 289 elever på skolan året 2013/2014, varav 22 elever i förskoleklassen.

Skolan är organiserad i fyra arbetslag; ett arbetslag för årskurs förskoleklass och årskurs 2, ett arbetslag för årskurs 3, ett arbetslag för årskurs 4 och ett arbetslag för årskurs 5. Arbetslagen har var sin samordnare som fungera som en informationslänk mellan rektorn och arbetslagen och som tillsammans med rektorn deltar i samordnarträffar.

Till Hjortsjöskolan kommer elever från Götaforsskola och Östra skolan inför årskurs 3 samt från Byarums och Bondsstorps skola inför årskurs 4. Eleverna från Hjortsjöskolan F-5 fortsätter sin skolgång i årskurs 6 på Hjortsjöskolan 6-9.

På Hjortsjöskolan F-5 har man bytt rektorer ett flertal gånger under den senaste tiden. Den ordinarie rektorn har varit tjänstledig och skolan har då letts av vikarierande rektorer. Vid tillsynstillfället leds skolan av en tillförordnad rektor under sju veckor eftersom den vikarierande rektorn har slutat. Av den anledningen genomfördes, på den tillförordnande rektorns begäran, intervjun med rektorn tillsammans med två lärare med samordningsansvar.

Skolverkets statistik för läsåret 2011/2012 gällande resultat på nationella ämnesprov visar att i årskurs 3 når cirka 61 procent av eleverna kunskapskraven i samtliga delprov i ämnet matematik, cirka 77 procent i ämnet svenska. Skolans uppgifter för läsåret 2012/2013 visar att 81 procent av eleverna i årskurs 3 når kunskapskraven i samtliga delprov i de nationella ämnesproven i ämnet matematik och 97 procent i ämnet svenska. Hjortsjöskolan saknar dock en sammanställning av skolenhetens samlade kunskapsresultat i alla ämnen som eleverna får undervisning i och alla årskurser.

Helhetsbedömning

På Hjortsjöskolan F-5 har man bytt rektorer flertal gånger under senare tid. Detta har bidragit till att ledningen av skolenheten har brustit och saknat kontinuitet. Skolinspektionen bedömer att ansvaret för de brister som synliggjorts vid tillsynen till stor del ligger på rektorn som funktion, i sin egenskap av ledare för verksamheten på skolan.

På Hjortsjöskolan finns idag elever som inte når kunskapsmålen. Trots detta har lärarna svag kännedom om hur kunskapsresultaten på skolenivå ser ut i samtliga ämnen och hur de förändras över tid. Kännedom om kunskapsresultaten krävs för att rektor och personal på skolan ska kunna fullgöra ett tillfredsställande kvalitetsarbete som ger möjlighet att följa upp och utvärdera utbildningen.

De många bytena av rektorer har bidragit till bristande pedagogiskt ledarskap. Avsaknaden av ett pedagogiskt ledarskap har även lett till bristande samverkan. Skolans samverkan i arbetet för att nå utbildningsmålen behöver förstärkas mellan de olika arbetslagen.

Elevernas inflytande i undervisningen behöver också utvecklas. På skolan finns i nuläget elever som är i behov av studiehandledning på modersmål men som inte får det. Även åtgärdsprogrammen behöver också tydligare utgå från vilka kunskapskrav eleverna inte uppnår. Vidare behöver arbetet med utmaningar och stimulans för de elever som lätt når kunskapskraven, utvecklas, för att dessa elever ska nå längre i sin kunskapsutveckling.

Hjortsjöskolan arbetar däremot aktivt med att förankra grundläggande normer och värden hos elever för att förebygga och förhindra trakasserier och annan kränkande behandling.

Skolinspektionen pekar i denna tillsyn på några områden som huvudmannen måste åtgärda för att förbättra elevernas måluppfyllelse. Mot denna bakgrund fattar Skolinspektionen följande beslut.

Skolinspektionens ingripande

Föreläggande

Skolinspektionen förelägger enligt 26 kap. 10 § skollagen (2010:800) Vaggeryds kommun att vidta nedanstående åtgärder för att avhjälpa påtalade brister. De vidtagna åtgärderna ska senast den 14 ~~januari~~ ^{mars} 2014 redovisas för Skolinspektionen.

Beslut 2013-11-21

Självrättelse enligt 26 §
förvaltningslagen.

Ebba Svartz

Undervisning och lärande

Bedömning

Vaggeryds kommun måste vidta följande åtgärd för att förbättra arbetet inom bedömningsområdet Undervisning och lärande.

- Lärarna ska ge elever som lätt når kunskapskraven som minst ska uppnås ledning och stimulans för att nå längre i sin kunskapsutveckling.

Motivering

Av skollagen framkommer att alla barn och elever ska ges den ledning och stimulans som de behöver i sitt lärande och i sin personliga utveckling för att de utifrån sina egna förutsättningar ska kunna utvecklas så långt som möjligt enligt utbildningens mål. Elever som lätt når de kunskapskrav som minst ska uppnås ska ges ledning och stimulans för att kunna nå längre i sin kunskapsutveckling.

I Skolinspektionens enkäter våren 2013 till elever i årskurs 5, vårdnadshavare och pedagogisk personal framkommer en samstämmig bild om att stimulans och utmaningar i undervisningen behöver bli bättre. Eleverna upplever inte skolarbetet som intressant och roligt samt uppger att skolarbetet inte gör dem nyfikna så att de får lust att lära sig mer. Av enkäterna framkommer också att det är svårt för eleverna att få svårare uppgifter ifall de skulle vilja. Även elevintervjuer på Hjortsjöskolan F-5 visar att de elever som kommit långt i sin kunskapsutveckling inte alltid får de utmaningar och den stimulans som de behöver i sitt lärande. Skolledningen berättar att lärare oftast ger elever utmaningar i form av det skolan benämner IUP-pass, som just nu utgår från nationella ämnesprov i svenska och matematik, men som också innehåller de ämnen som eleverna når långt i sin kunskapsutveckling. Lärarna beskriver i intervjuerna att det är lättare att ha fokus på att hitta bra material till de elever som behöver stöd än att hitta uppgifter till de elever som behöver stimulans och utmaning i sin personliga utveckling. Rektorn och lärarna vidhåller att detta är ett område som de behöver arbeta mer med.

Mot denna bakgrund behöver undervisningen utvecklas så att elever som lätt når kunskapskraven som minst ska uppnås i skolan ska få ledning och stimulans för att nå längre i sin kunskapsutveckling.

Författning

1 kap. 4 § skollagen

3 kap. 3 § skollagen

Grundläggande värden och inflytande**Bedömning**

Vaggeryds kommun måste vidta följande åtgärd för att förbättra arbetet inom bedömningsområdet Grundläggande värden och inflytande.

- Eleverna ska ges ett reellt inflytande på arbetssätt, arbetsformer och undervisningens innehåll och hållas informerade i frågor som rör dem.

Motivering

Enligt skollagen ska elever ges aktivt inflytande över utbildningen. De ska fortlöpande stimuleras att ta aktiv del i arbetet med vidareutveckling av utbildningen och hållas informerade i frågor som rör dem. Av läroplanen framgår att eleverna ska ges ett reellt inflytande på arbetssätt, arbetsformer och undervisningens innehåll. Av läroplanen framgår vidare att rektorn har ett särskilt ansvar för att skolans arbetsformer utvecklas så att ett aktivt elevinflytande gynnas.

I Skolinspektionens enkäter våren 2013 till elever i årskurs 5 och pedagogisk personal framkommer en samstämmig bild om att elevernas inflytande behöver utvecklas. Eleverna på Hjortsjöskolan uppger i intervjuerna att de sällan får vara med och påverka på vilket sätt de ska arbeta med olika skoluppgifter eller över undervisningens innehåll. Eleverna i förskoleklass och årskurs 2 berättar att det är fröken som bestämmer i undervisningen och eleverna i årskurs 3-5 berättar att det inte är brukligt att lärare låter dem vara med i planeringen av undervisningen. Oftast är det så, menar eleverna att ordinarie lärare har allt planerat innan lektionerna börjar. Eleverna berättar också att det på skolan görs utvärderingar av undervisningens kvalitet, men att det inte är alla lärare som låter genomföra dem och att eleverna inte alltid ges återkoppling av resultaten.

Lärarna menar i intervjuerna att elevernas inflytande i undervisningen är beroende av arbetsområde. De berättar att de känner sig mer styrda i de teoretiska ämnena och att eleverna därför erbjuds att välja ur ett urval som läraren redan har gjort. Eftersom undervisningen planeras så att alla elever ska få del av alla de moment som ska ingå blir det enligt lärarna lite utrymme för elevernas inflytande. Lärarna menar att de dock försöker fånga upp det som eleverna frågar om och är nyfikna på samt reflektera över om eleverna har varit intresserade av undervisningen men att det inte blir tydligt för eleverna att de har ett inflytande. Rektorn och lärarna uppger också att storklasserna bidrar till viss del till att elever ges mindre utrymme för elevinflytande eftersom dessa klasser på grund av storleken måste vara mer styrda än klasser med färre elever för att fungera.

Då arbetat sker i olika arbetslag är det viktigt att rektorn ser till att det finns samsyn kring inflytandet i undervisningen.

Skolan behöver mot denna bakgrund finna nya former för elevinflytande över utbildningen. Rektorn ska säkerställa att elever på Hjortsjöskolan ges ett aktivt inflytande över utbildningen.

Författning

1 kap. 10 §

4 kap. 9 § första stycket skollagen

Lgr 11 1 Skolans värdegrund och uppdrag, Rättigheter och skyldigheter, 2,3 Övergripande mål och riktlinjer, Elevernas ansvar och inflytande, 2.8 Rektorns ansvar

Särskilt stöd

Bedömning

Vaggeryds kommun måste vidta följande åtgärder för att förbättra arbetet inom bedömningsområdet Särskilt stöd.

- Skolan ska ge studiehundledning på modersmålet till elever som har behov av det.
- Åtgärdsprogram ska ange vilka behoven är, hur de ska tillgodoses och hur åtgärderna ska följas upp och utvärderas.

Motivering

Enligt skollagen ska elever ges stöd på det sätt och i den omfattning som behövs för att eleverna ska nå de kunskapskrav som minst ska uppnås. I skolförordningen anges att en elev ska få studiehundledning på modersmålet, om eleven behöver det. Vidare anger skollagen att rektor ska se till att ett åtgärdsprogram utarbetas för en elev som ska ges särskilt stöd och att det av programmet framgår vilka behoven är, hur de ska tillgodoses samt hur åtgärderna ska följas upp och utvärderas.

Lärare på Hjortsjöskolan F-5 uppger att det finns nyanlända elever på skolan som är i behov av studiehundledning på modersmålet. Enligt lärarna får inte dessa elever studiehundledning på modersmålet. Rektorn och lärarna är medveten om att detta problem finns och har funnits en tid men trots detta har inga åtgärder vidtagits. Mot bakgrund av detta och med hänsyn till att dessa brister framkom redan vid inspektionen år 2005 är det därför ytterst angeläget att rektor omgående ser till att de elever som är i behov av studiehundledning på modersmålet också får detta stöd.

Av de åtgärdsprogram som Skolinspektionen tagit del av framgår att åtgärdsprogram enbart skrivs i ämnena svenska, matematik och engelska trots att intervjun med lärarna visar att elever har behov av särskilt stöd även i andra

ämnen. Åtgärderna som anges i åtgärdsprogrammen är dessutom inte alltid tydligt kopplade till vilka behov eleverna har utifrån de kunskapskrav som eleverna inte når. Av intervjun med rektorn och lärarna håller nya mallar på att tas fram när det gäller hur åtgärdsprogram ska se ut och enligt lärarna kommer åtgärderna framöver att bli mer stringenta och lättare att följa upp, än vad de är idag.

Rektor ska se till att det av åtgärdsprogrammen framkommer vilka behoven är, hur de ska tillgodoses och hur åtgärderna ska utvärderas. Vidare ska rektorn också se till att de elever som är i behov av studiehandledning på modersmålet ges detta.

Författning

3 kap. 9-10 §§ skollagen

5 kap. 4 § skolförordningen

Pedagogiskt ledarskap och utvecklingen av utbildningen

Bedömning

Vaggeryds kommun måste vidta följande åtgärder för att förbättra arbetet inom bedömningsområdet Pedagogiskt ledarskap och utvecklingen av utbildningen.

- Rektorn ska ha god kunskap om det inre arbetet i skolan och särskilt verka för att utbildningen planeras och utvecklas med inriktning att uppfylla de nationella målen för utbildningen.
- Rektorn ska ansvara för att det bedrivs ett systematiskt kvalitetsarbete som består i planering, uppföljning och utveckling av utbildningen.

Motivering

Av skollagen framgår att kvalitetsarbetet ska genomföras under medverkan av lärare, övrig personal och elever. Rektorn ansvarar för att systematiskt och kontinuerligt planera, följa upp, utvärderas och utveckla utbildningen. Inriktningen på det systematiska kvalitetsarbetet ska vara att de nationella målen som finns för utbildningen uppfylls. Av läroplanen framgår att rektor som pedagogisk ledare och chef för lärarna och övrig personal i skolan har det övergripande ansvaret för att verksamheten som helhet inriktas mot de nationella målen. Rektorn har även ansvaret för skolans resultat och har, inom givna ramar, ett särskilt ansvar för att undervisningen och elevhälsans verksamhet utformas så att eleverna får det särskilda stöd de behöver.

På Hjortsjöskolan F-5 har man bytt rektorer flertal gånger under senare tid. Detta har bidragit till att ledningen av skolenheten har brustit och saknat kontinuitet. Av intervjun med elevhälsan framkommer att bland annat

arbetsprocessen kring särskilt stöd inte fungerar och menar att detta beror på att man saknat kontinuitet i ledarskapet.

Även om system finns behövs det således enligt elevhälsan en rektor som styr upp arbetet med stöd åt elever och som tar ansvar för hur resurser ska fördelas utifrån elevernas behov. Lärarna bekräftar även de att de saknar en pedagogisk ledare. De berättar att de känner sig ensamma i beslutsfattande som exempelvis handlar om vikarieanskaffning och vad de ska göra om något händer eleverna. Lärarna berättar att arbetslagen arbetar självständigt och det saknas ett gemensamt förhållningssätt och en samsyn kring hur verksamheten ska bedrivas och utvecklas.

Av intervjuerna med lärarna framkommer att de inom arbetslagen arbetar tillsammans men att de däremot inte sker samverkan mellan arbetslagen. Lärare berättar att de har efterfrågat mer samverkan mellan arbetslagen och även fler ämnesträffar men påpekar att detta hittills har varit omöjligt på grund av dels olika scheman men också dels för att kommungemensamma fortbildningsinsatser har tagit för mycket tid. Lärarna anser att detta behöver utvecklas för att de inte ska känna sig "låsta" i sina elevgrupper och arbetslag. Att arbetslagen arbetar så fristående från varandra visar på att det behövs en tydlig pedagogisk ledning på skolan.

Mycket av den kritik som kommer fram vid tillsynen gällande inflytande och stimulans har koppling till bristande pedagogiskt ledning. Vid tillsynen arbetar lärare för sig själva i de olika arbetslagen och det saknas en samsyn på skolan kring hur man ska arbeta gemensamt utifrån läroplanens mål. Avsaknaden av samsynen har också lett till att lärare inte alltid känner sig trygga med att eleverna får undervisning som ger dem förutsättningar att nå målen i årskurs 6. Med en fungerande rektorsfunktion hade förutsättningar för att dessa områden utvecklas ökat.

Rektor berättar att det på skolan idag inte sker något systematiskt kvalitetsarbete där rektor tillsammans med lärare och elever planerar, genomför och följer upp verksamheten utifrån de behov som finns på skolan. Av inskickad dokumentation och intervju med rektor och lärare vid Hjortsjöskolan F-5 framgår att det idag sker en begränsad uppföljning av skolans resultat. Rektor berättar att kunskapsuppföljningen idag sker på klasskonferenser där rektor, elevhälsan och fritidshemmen går igenom kunskapsresultaten elev för elev. Nationella ämnesprovets resultat ingår i bedömningarna. Lärarna kan även beskriva hur kunskapsresultaten ser ut i deras klasser men inte på skolnivå. Utan att ha kännedom om hur elevernas kunskapsresultat ser ut i samtliga ämnen, och hur de förändras över tid, saknar rektorn möjlighet att genomföra ett fullgott kvalitetsarbete som ger möjlighet att följa upp och utvärdera utbildningen.

Rektorn måste ta sitt ansvar som pedagogisk ledare och chef, verkar för att utbildningen utvecklas, ta ansvar för skolans resultat och för att det bedrivs ett systematiskt kvalitetsarbete vid skolenheten. Rektorn ska också verka för att utbildningen planeras och utvecklas med inriktning att uppfylla de nationella målen för utbildningen.

Författning

2 kap. 9 § skollagen

4 kap. 4-5 §§ första stycket skollagen

Lgr 11. 2.8, Rektorns ansvar

Ledningsstruktur och organisering av utbildningen**Bedömning**

Vaggeryds kommun måste vidta följande åtgärd för att förbättra arbetet inom bedömningsområdet Ledningsstruktur och organisering av utbildningen.

- Rektor ska fatta de beslut som följer författningarna.

Motivering

Enligt skollagen ska rektor besluta om sin enhet inre organisation och i övrigt fatta de beslut som framgår av författningarna. Enligt skolförordningen ska undervisning i svenska som andraspråk, om det behövs, anordnas för elever som har ett annat språk än svenska som modersmål, elever som har svenska som modersmål och som har tagits in från skolor från utlandet och för invandrarelever som har svenska som huvudsakligt umgängesspråk med en eller båda vårdnadshavare. Det är rektorn som beslutar om undervisning i svenska som andraspråk för en elev.

Enligt utsaga från rektor och elevhälsoteamet på Hjortsjöskolan F-5 har varken tidigare eller nuvarande rektorer fattat beslut om att elever ska läsa ämnet svenska som andraspråk, trots att det finns flera elever som läser enligt denna kursplan. Därför måste rektor säkerställa att undervisningen i svenska som andraspråk anordnas för de elever som har rätt till det och att rektorn fattar beslut om det i varje enskilt fall.

Rektor ska fatta beslut som följer författningarna och besluta om undervisningen i svenska som andraspråk ska anordnas för en elev.

Författning

2 kap. 9-10 §§ skollagen

5 kap. 14-15 §§ skolförordningen

I ärendets slutliga handläggning har deltagit utredare Viveka Berglund.

På Skolinspektionens vägnar

Ebba Svartz
Undervisningsråd

Verica Stojanovic
Undervisningsråd/Föredragande

Bilaga:

Bilaga 1 Allmänt om tillsynen

Allmänt om tillsynen

Skolinspektionen genomför regelbundet tillsyn i alla verksamheter och hos alla huvudmän. Tillsynen fokuserar på faktorer som har betydelse för en god lärandemiljö och för elevers möjligheter att nå målen för verksamheten. Tillsynen inriktas mot tre huvudområden: Elevernas utveckling mot målen, ledning och utveckling av utbildningen samt enskild elevs rätt. För enskilda huvudmän granskas även huvudmannaskap och godkännande.

Tillsynen av förskola, fritidshem och vuxenutbildning i en kommun är inriktad på hur kommunen tar sitt ansvar för verksamheten. I de fall fritidshem finns vid fristående skolor ingår de i tillsynen av skolenheten. Förskolor som drivs av enskilda huvudmän har fått sitt tillstånd av kommunen och det är därmed kommunen som har ansvaret för tillsyn av dessa.

Alla skolenheter besöks vid tillsynen. Vid den tredjedel av skolorna där Skolinspektionen bedömer att det är lägre risk för problem och brister granskas färre delområden och besöken görs under en halv dag. Övriga skolenheter granskas inom samtliga bedömningspunkter och under flera dagar.

Tillsynen grundar sig på dokument som exempelvis plan mot kränkande behandling, kunskapsresultat och annan information från Skolverkets nationella uppföljningssystem, besök i skolenheter och intervjuer. Oavsett tillsynsform ger Skolinspektionens granskning inte någon heltäckande bild av verksamheten utan ska ses som en bild vid det aktuella granskningstillfället inom de områden som ingår i tillsynen.

Efter tillsynen redovisas Skolinspektionens bedömningar i ett beslut. Redovisningen görs i form av avvikelserapportering vilket innebär att det endast är de bedömningspunkter där det förekommer brister som beskrivs i beslutet. För kommuner bedöms även ansvarstagandet som helhet för den utbildning kommunen bedriver. Innan ett beslut fastställs ges alltid huvudmännen möjlighet att ta del av och lämna synpunkter på sakuppgifter i besluten.

I de fall Skolinspektionen funnit brister har huvudmannen ansvar för att komma tillrätta med bristerna. Huvudmannen ska också redovisa de åtgärder som har vidtagits i för att åtgärda bristerna. För att följa upp huvudmännens arbete kan flera besök eller andra kontakter bli aktuella då Skolinspektionen också vill se effekter av de åtgärder som vidtas.

Mera information om den regelbundna tillsynen finns på Skolinspektionens webbplats www.skolinspektionen.se under fliken Inspektion.